

cantitate de cercetare empirică asupra atitudinilor democratice s-a făcut în Statele Unite. În plus față de țara noastră, am inclus în studiul nostru Marea Britanie, Germania, Italia și Mexic. Motivele pentru care am selectat aceste țări particulare sunt expuse mai jos. Studiul nostru asupra a cinci țări ne oferă șansa de a scăpa din acest parohialism american și ne ajută să descoperim dacă relațiile găsite din datele americane se vor întâlni sau nu în țările democratice ale căror experiențe istorice și structuri politice și sociale diferă unele de altele.

TIPURI DE CULTURĂ POLITICĂ

În comparația noastră privitoare la culturile politice din cinci democrații contemporane, folosim o serie de concepte și clasificări, iar specificarea și definirea lor va fi cu siguranță utilă. Noi vorbim despre „cultura politică“ a unei națiuni mai degrabă decât despre „caracterul național“ sau „personalitatea modală“, și despre „socializare politică“ mai degrabă decât despre dezvoltarea copilului sau îngrijirea copilului în termeni generali, nu pentru că respingem teoriile psihologice care pun în relație atitudinile politice cu alte componente ale personalității, sau pentru că respingem acele teorii care subliniază relația dintre dezvoltarea copilului în termeni generali și inducerea copilului în rolurile și atitudinile sale politice de adult. Într-adevăr, acest studiu nu ar fi putut fi făcut fără munca prealabilă a celor istorici, filosofi sociali, antropologi, sociologi, psihologi și psihiatri care s-au preocupat de relația între caracteristicile psihologice și politice ale națiunilor. În particular, acest studiu a fost în mare parte influențat de abordarea „cultură-personalitate“ sau „psihocultural“ în analiza fenomenelor politice. Această abordare a dat naștere unei substanțiale literaturi teoretice și monografice în ultimii douăzeci și cinci de ani⁶.

⁶ Exprimări teoretice generale ale acestei abordări pot fi găsite *inter alia* în Ruth Benedict, *Patterns of Culture*, New York, 1934; Alex Inkeles și Daniel Levinson, „National Character: The Study of Modal Personality and Socio-Cultural Systems“, în Gardner Lindzey (ed.), *Handbook of Social Psychology*, Cambridge, Mass., 1954, vol. II; Bert Kaplan (ed.), *Studying Personality Cross-Culturally*, Evanston, Ill., 1961; Abram Kardiner, *The Psychological Frontiers of Society*, New York, 1939; Kardiner, *The Individual and His Society*, New York, 1945; Clyde Kluckhohn, Henry Murray și David Schneider, *Personality in Nature, Society and Culture*, New York, 1955; Harold D. Lasswell, *Psychopathology and Politics in Political Writings*, op.cit.; Nathan Leites, „Psychocultural Hypotheses About Political Acts“, în *World Politics*, Vol. I, 1948; Ralph Linton, *The Cultural Background*,

Folosim termenul de „cultură politică“ din două motive. Primul este că dacă vrem să stabilim relațiile dintre atitudinile politice și non-politice și modelele dezvoltării, noi trebuie să le separăm pe primele de ultimele chiar dacă granița dintre ele nu este atât de evidentă cum sugerează terminologia noastră. Astfel, termenul de „cultură politică“ se referă la orientările politice specifice — atitudini față de sistemul politic și diferențele sale părți, precum și atitudini față de rolul binelui în sistem. Vorbim despre o cultură politică exact așa cum putem vorbi despre o cultură economică sau o cultură religioasă. Este un set de orientări față de un set special de obiecte și procese sociale.

Însă, de asemenea, am ales *cultură politică*, mai degrabă decât alt concept special, pentru că ne permitem să utilizăm abordările și cadrele conceptuale ale antropologiei, sociologiei și psihologiei. De exemplu, gândirea noastră este îmbogățită când folosim categorii an-

---

ground of Personality, New York, 1945; Margaret Mead, „The Study of National Character“, în Daniel Lerner și Harold D. Laswell, *The Policy Sciences*, Stanford, 1951. De o relevanță specială pentru munca noastră este Alex Inkeles, „National Character and Modern Political Systems“, în Francis L.K. Hsu (ed.), *Psychological Anthropology*, Homewood, Ill., 1961. Îar una dintre cele mai importante contribuții recente la teoria caracterului național și culturii politice este Lucian W. Pye, *Politics, Personality and Nation Building*, New Haven, 1962, care dezvoltă o teorie generală a personalității și atitudinilor politice, aplicând-o la studiul modelelor din Birmania.

Studiile asupra Germaniei includ: R. Brickner, *Is Germany Incurable?*, Philadelphia, 1943; H.V. Dicks, „Personality Traits and National Socialist Ideology, Human Relations, Vol. III, 1950; David Rodnick, *Postwar Germans*, New Haven, 1948, și Bertram Schaffner, *Fatherland. A Study of Authoritarianism in the German Family*, New York, 1948.

Studiile asupra Statelor Unite includ: Geoffrey Gorer, *The American People*, New York, 1948; Margaret Mead, *And Keep Your Powder Dry*, New York, 1942, și David Riesman, *The Lonely Crowd*, New Haven, 1950.

Studiile asupra Rusiei: H.V. Dicks, „Observations on Contemporary Russian Behavior, Human Relations, Vol. V, 1952, Geoffrey Gorer și John Rickman, *The People of Great Russia*, London, 1949; Nathan Leites, *A Study of Bolshevism*, Glencoe, Ill., 1953; Margaret Mead, *Soviet Attitudes Toward Authority*, New York, 1951, și Dinko Tomasic, *The Impact of Russian Culture on Soviet Communism*, Glencoe, 1953.

Pentru Anglia, vezi Geoffrey Gorer, *Exploring English Character*, New York, 1955. Pentru Franță, vezi Nathan Leites, *On the Game of Politics in France*, Stanford, 1959; Rhoda Metraux și Margaret Mead, *Themes in French Culture*, Stanford, 1954, și Lawrence Wylie, *Village in the Vaucluse*, Cambridge, Mass., 1957. Îar pentru Japonia, vezi Ruth F. Benedict, *The Chrysanthemum and The Sword*, Boston, 1946.

tropologice și psihologice precum socializare, conflict cultural și aculturație. În mod similar, capacitatea noastră de a înțelege apariția și transformarea sistemelor politice crește atunci când ne bazăm pe corpul teoretic și speculativ preocupat de fenomenele generale ale proceselor și structurii sociale.

Apreciem faptul că antropologii folosesc termenul cultură într-o multitudine de accepții și că, transferându-l în vocabularul conceptual al științei politice, ne aflăm în primejdia de a-i importa în egală măsură ambiguitățile și avantajele. Aici, nu putem sublinia decât că folosim conceptul de cultură doar într-una din multiplele sale semnificații, aceea de *orientare psihologică spre obiecte sociale*. Când vorbim de cultura politică a unei societăți, ne referim la sistemul politic, așa cum a fost internaționalizat în cunoștințe, sentimente și evaluări ale populației sale. Oamenii sunt înrolați în ea la fel cum sunt socializați în roluri nonpolitice și sisteme sociale. Conflictele culturilor politice au mult în comun cu alte conflicte culturale, iar procesele de aculturare politică sunt mai ușor de înțeles dacă le vedem în lumina rezistențelor și a tendințelor de unire și incorporare ale schimbării culturale în general.

Astfel, conceptul de cultură politică ne ajută să scăpăm de neclaritatea unor termeni antropologici precum ethos cultural și de prezumția omogenității pe care o implică acest concept. El ne permite să formulăm ipoteze privind relațiile dintre diferențele componente ale culturii și să testăm empiric aceste ipoteze. Conceptul de socializare politică ne permite să trecem dincolo de presupozиțiile mai degrabă simple ale școlii psihoculturale privind relațiile dintre modelele generale ale dezvoltării copilului și atitudinile politice adulte. Putem să punem în relație atitudini politice adulte specifice și inclinații comportamentale față de experiențele de socializare politică manifeste și latente ale copilăriei.

Cultura politică a națiunii este distribuția particulară a *pattern-urilor* din orientările către obiecte politice, așa cum se realizează aceasta între membrii națiunii. Înainte de a ajunge la asemenea distribuții, trebuie să avem o modalitate de a aborda sistematic orientările individuale către obiectele politice. Cu alte cuvinte, avem nevoie să definim și să specificăm modurile de orientare politică și clasele de obiecte politice. Definiția și clasificarea noastră referitoare la tipurile de orientare politică îi urmează pe Parsons și Shils, după cum am sugerat alt-

unde⁷. „Orientarea“ se referă la aspectele internalizate ale obiectelor și relațiilor. Ea include (1) „orientarea cognitivă“, adică cunoașterea despre și credința cu privire la sistemul politic, rolurile sale și deținătorii acestor roluri, *input-urile** și *output-urile***; (2) „orientarea afectivă“ sau sentimentele privind sistemul politic, rolurile sale, personalul și performanța, și (3) „orientarea evaluativă“, judecățile și opiniile cu privire la obiectele politice care în mod tipic implică o combinare a standardelor și criteriilor de valoare cu informația și sentimentele.

În clasificarea obiectelor orientării politice, pornim de la sistemul politic „general“. Avem de-a face aici cu sistemul ca întreg și includem sentimente precum patriotismul sau alienarea, cunoștințe și evaluări de națiuni ca, „mare“ sau „mică“, „puternică“ sau „slabă“, sau alte forme de guvernământ ca „democratică“, „constitutională“ sau „socialistă“. La cealaltă extremă distingem orientările către „sine“ ca actor politic; conținutul și calitatea normelor obligației politice personale, precum și conținutul și calitatea simțului competenței personale vizavi de sistemul politic. În abordarea părților componente ale sistemului politic distingem, mai întâi, trei clase largi de obiecte: (1) *roluri* sau *structuri* specifice, precum corpuși legislative, executive sau birocratii; (2) *incumbents**** ai unor roluri, cum ar fi monarhi, legislatori și administraitori, și (3) *politici* publice particulare, *decizii* sau *impuneri* de decizii. Aceste structuri, ceea ce desemnăm prin *incumbents* și *decițiile* pot fi, în schimb, clasificate dintr-o perspectivă mai largă ca fiind implicate fie în procesul politic sau de „*input*“, fie în procesul administrativ sau de „*output*“. Prin termenul de proces „politic“ sau de „*input*“ ne referim la fluxul de cereri dinspre societate înspre corpul politic și la conversiunea acestor cereri în politici administrative. Unele structuri care sunt în mod predominant implicate în procesul de *input* sunt partidele politice, grupurile de interes și mediile de comunicare. Prin termenul de proces administrativ sau de *output* ne referim

⁷ Gabriel A. Almond, „Comparative Political Systems“, *Journal of Politics*, Vol. XVIII, 1956; Talcott Parsons și Edward A. Shils, *Toward a General Theory of Action*, Cambridge, Mass., 1951, pp. 53 ff.

* Ceea ce intră sau locul unde energia sau informația etc. intră într-un sistem, *n.trad.*

** Producția, ceea ce iese; puterea electrică produsă de o mașină; activitatea unui computer, în special transmiterea de informație de la un computer intern la unul extern sau la un instrument extern, *n.trad.*

*** Termen care desemnează o persoană care deține o funcție publică în mod permanent sau prin realegere, *n.trad.*

la acel proces prin care politicile autoritare sunt aplicate sau impuse. Structurile predominant implicate în acest proces vor include birocratiile și curțiile.

Ne dăm seama că oricare asemenea distincție forțează continuitatea reală a procesului politic și multifuncționalitatea structurilor politice. O mare parte din politică se face în birocratii și în curți; iar structurile pe care noi le etichetăm ca fiind de *input*, cum ar fi grupurile de interes și partidele politice, sunt adesea preocupate de detaliile administrației și promulgării deciziilor.

Ne referim aici la o diferență de accent, una care este de mare importanță în clasificarea culturilor politice.

TABELUL I. 1 Dimensiuni ale orientării politice

1. Sistemul ca obiect general	2. Obiecte de <i>input</i>	3. Obiecte de <i>output</i>	4. Sinele ca obiect
Cunoștința			
Afectul			
Evaluarea			

Distincția pe care o facem între culturile politice participativă și dependentă* se bazează parțial pe prezența sau absența orientării față de structurile specializate de *input*. Pentru clasificarea noastră privitoare la culturile politice nu este de mare importanță faptul că aceste structuri specializate de *input* sunt de asemenea implicate în performanța funcțiilor de impunere și că cele administrativ specializate sunt implicate în performanța funcțiilor de *input*.

Lucrul important pentru clasificarea noastră este către ce obiecte politice sunt orientați indivizi, cum sunt ei orientați către ele și dacă aceste obiecte sunt implicate predominant în fluxul „ascendent“ al fațierii politicielor sau în fluxul „descendent“ al impunerii politicielor. Vom trata această problemă în detaliu când vom defini clasele majore ale culturii politice.

Puteam consolida ceea ce am afirmat până acum despre orientările individuale către corpul politic folosind o matrice simplă de 3×4 . Ta-

* Am tradus *subject* prin „dependent“, gândindu-mă la acceptarea de „supus“, nu la aceea de „subiect“, traducere care redă mai bine descrierea pe care autorii o fac acestui tip de cultură politică, *n.trad.*

O abordare a culturii politice

belul I.1 ne spune că orientarea politică a unui individ poate fi abordată în mod sistematic dacă explorăm următoarele aspecte:

1. Ce cunoaștere deține el cu privire la noțiunea pe care o are și la accepția pe care o dă el sistemului lui politic în termeni generali, ce știe despre istoria lui, dimensiunea, localizarea, puterea, caracteristicile „constituționale“ și alte asemenea? Care sunt sentimentele sale față de aceste caracteristici sistematice? Care sunt opiniile și judecățile sale, mai mult sau mai puțin chibzuite, cu privire la acestea.

2. Ce cunoaștere are el privind structurile și rolurile, variantele elite politice și propunerile de politici implicate în fluxul ascendent al conceperii politicii? Care sunt sentimentele și opiniile sale privind aceste structuri, lideri și propunerii de politici?

3. Ce cunoaștere deține el cu privire la fluxul descendente al impunerii politiciilor, structurile, indivizii și deciziile implicate în proces? Care sunt sentimentele și opiniile cu privire la ele?

4. Cum se percepce pe sine ca membru al sistemului său politic? Ce cunoaștere deține el cu privire la drepturile, puterile, obligațiile și strategiile sale de acces la zonele de influență? Cum își percepse propriile capacitați? Ce norme de participare și de performanță recunoaște și folosește el în formularea unor judecății politice sau atunci când ajunge la opinii?

TABELUL I. 2 Tipuri de cultură politică

Sistemul ca obiect general	Obiecte de <i>input</i>	Obiecte de <i>output</i>	Sinele ca participant activ
Parohială	0	0	0
Dependentă	1	0	1
Participativă	1	1	1

Caracterizarea culturii politice a unei națiuni înseamnă efectiv completarea unei asemenea matrici pentru o mostră validă a populației. Cultura politică devine sinonimă cu frecvența diferitelor tipuri de orientări cognitive, afective și evaluative față de sistemul politic în general, aspectele sale de *input* și *output*, precum și față de sine ca actor politic.

Cultura Politică Parohială. Când frecvența orientărilor față de obiectele politice specializate din cele patru tipuri specificate în Tabe-

Iul I.2 se apropi de zero, putem vorbi despre cultura politică ca despre una parohială. Culturile politice ale societăților tribale africane și comunitățile locale autonome cercetate de Coleman⁸ vor intra în această categorie. În aceste societăți nu există roluri politice specializate: șefia de trib, șefia de clan, „postul de șaman“ sunt roluri politico-economice-religioase difuze, iar, pentru membrii acestor societăți, orientările politice față de aceste roluri nu se separă de orientările lor religioase și sociale. Parohialul nu așteaptă nimic de la sistemul politic. În mod similar, în uniunile de trib și regatele africane la care Coleman se referă, culturile politice vor fi predominant parohiale, deși dezvoltarea unor roluri mai specializate în aceste societăți ar putea să marcheze începuturile unor orientări politice mai diferențiate. Oricum, chiar și forme de guvernământ pe scară mare și mai diferențiate pot avea culturi predominant parohiale. Însă probabilitatea apariției parohialismului relativ pur este mai mare în sisteme tradiționale mai simple, în care specializarea politică este minimă. În sistemele politice mai diferențiate, este probabil ca parohialismul să fie mai degrabă afectiv și normativ decât cognitiv. Adică membrii triburilor îndepărăt din Nigeria și Ghana pot fi conștienți în mod vag de existența regimului politic central. Însă sentimentele lor față de acesta sunt nesigure sau negative, iar regimul nu a internalizat nici o normă care să-i reglementeze relațiile lui cu aceste aspecte,

Cultura Politică Dependentă (The Subject Political Culture). Al doilea tip major de cultură politică menționat în Tabelul I.2 este cultura dependentă. Aici există o înaltă frecvență a orientărilor către sistemul politic diferențiat și către aspectele de *output* ale sistemului, însă orientările către obiectele specifice de *input* și către sine, ca un participant activ, se apropi de zero. Subiectul este conștient de autoritatea guvernamentală specializată; el este afectiv orientat către ea, probabil având o anumită mândrie față de ea, probabil displăcând-o; iar el o evaluatează fie ca legitimă, fie ca ilegitimă. Însă relația este față de sistem la nivelul general și către partea administrativă, de *output* sau către „fluxul descendant“ al sistemului politic; este o relație esențialmente pasivă, deși este, după cum vom vedea mai jos, o formă limitată de competență care este adecvată într-o cultură dependentă.

Din nou, vorbim de o orientare dependentă pură care e probabil să existe într-o societate unde nu există o structură diferențiată de *input*.

⁸ Almond and Coleman, *Politics of the Developing Areas*, p. 254.

Orientarea dependentă în sisteme politice care au dezvoltat instituții democratice va fi probabil mai degrabă afectivă și normativă decât cognitivă. Astfel, un regalist francez este conștient de instituțiile democratice; el pur și simplu nu se pune în acord legitim cu ele.

Cultura Politică Participativă. Cel de-al treilea tip major de cultură politică, cultura participativă, este unul în care membrii societății tind să fie în mod explicit orientați către sistem ca întreg și către ambele structuri și procese, politic și administrativ: cu alte cuvinte, către aspectele *input* și *output* ale sistemului politic. Membrii individuali ai formei participative de guvernământ pot fi orientați favorabil sau nefavorabil către diferite clase de obiecte politice. Ei tind să fie orientați către un rol „activist“ al sinelui în corpul politic, deși sentimentele și evaluările unui asemenea rol pot să varieze de la acceptare la respingere, după cum vom vedea mai jos.

Această clasificare întreținută a culturilor politice nu își asumă faptul că o orientare o înlocuiește pe alta. Cultura dependentă nu elimină orientările difuze față de structurile primare și familiare ale comunității. Unei orientări difuze față de grupurile genealogice, comunități religioase și sat, îi adaugă o orientare dependentă specializată față de instituțiile guvernamentale. În mod similar, cultura participativă nu înlocuiește *pattern-urile* dependent și parohial de orientare. Cultura participativă este un strat adițional care poate fi adăugat și combinat cu trăsăturile culturilor dependentă și parohială. Astfel, cetățeanul unei forme participative de guvernământ nu este doar orientat către o participare activă în politică, ci el este de asemenea și subiectul legii și autorității, fiind membru al unor grupuri mai difuze.

Fără doar și poate, adăugarea orientărilor participative la orientările dependentă și parohială nu lasă aceste orientări „mai timpuri“ ne-schimbate. Orientările parohiale trebuie să se adapteze, când orientări noi și mai specializate intră în scenă, aşa cum atât orientările parohiale cât și cele dependente se schimbă când sunt dobândite orientările participative. De fapt, câteva din cele mai semnificative diferențe din culturile politice ale celor cinci democrații incluse în studiul nostru reflectă măsura și modul în care orientările parohiale, dependente și participative s-au combinat, s-au topit unele în altele, ori s-au angrenat în indivizi care compun corpul politic⁹.

⁹ Vezi mai jos capitolele VIII și IX.

reprezentat o etapă urmată de fragmentări suplimentare, după cum socialiștii au urmat jacobinilor, iar comuniștii socialiștilor, după cum extrema dreaptă s-a divizat într-o parte „mobilizată” și într-o „ne-mobilizată” în raport cu sistemul. În multe alte țări europene, eșecul elitelor dominante creat la nivelul cererilor moderate de schimbări structurale și de politici, avansate de către stânga, în primăjnătate a secolului al nouăsprezecelea, a condus către stânga structural alienată, revoluționar socialistă, sindicalistă și anarhistă din a douăjnătate a secolului.

În Anglia, vechiul Commonwealth*, Statele Unite și ţările scandinave, problemele controversate ale structurii politice au fost rezolvate în decursul secolului al nouăsprezecelea și la începutul secolului următor: iar rezultatul s-a concretizat în culturi politice eterogene, în sensul orientării structurale. Fenomenele subculturale din aceste țări au depins de diferențe persistente în politicile urmate. Atât stânga, cât și dreapta au avut tendința de a accepta structura politică existentă, deosebindu-se doar în ceea ce privea substanța politicilor și personalul politic. Ceea ce este mai interesant se leagă de faptul că, în ultimele decenii, diferențele în politicile urmate au avut tendința de a fi mai ascunse, iar acum există o suprafață mai largă a concordanței. Cu alte cuvinte, clivajul subcultural s-a atenuat, iar omogenitatea culturală s-a extins de la orientarea structurală la orientarea politică.

Această scurtă discuție privind subcultura politică menține doar pentru a introduce conceptul. Câteva din implicațiile și consecințele sale vor fi luate în considerare ceva mai încolo. Ar însemna însă să-l inducem în eroare pe cititor dacă am sugera că studiul nostru tratează fiecare aspect al culturii politice în mod proporțional. Studiul nostru subliniază orientarea către structura și procesul politic, și orientarea către substanța cererilor și *output-urile* politice. Nu trebuie să ne cerem scuze pentru această insistență, însă trebuie să subliniem cum trebuie să ascundă această opțiune dimensiunile semnificativele culturii politice și relațiile semnificative dintre *pattern-urile* psihoculturale generale și substanța vieții politice și a politicii publice. Studiul care a subliniat orientarea către politica publică va antrena o recetare cel

* Vechea Comunitate britanică de Națiuni sau denumire istorică pentru vechiul imperiu britanic, în care, după destrămarea sa, s-au păstrat limba engleză precum și o serie de obiceiuri, moravuri și instituții de tip britanic - n.trad.

O abordare a culturii politice

puțin egală cu efortul major al prezentului, el trebuind să pună în mod sistematic în relație orientările politiciilor publice cu tipuri de structuri sociale și valori culturale, referindu-se și la procesele de socializare de care ele se leagă. Ar fi de asemenea necesară o separare riguroasă similară a orientării politicii publice, orientării culturale generale și a modelelor de socializare pentru ca noi să descoperim adevaratul caracter și direcția în care acționează relațiile dintre aceste fenomene.

CULTURA CIVICĂ: O CULTURĂ POLITICĂ MIXTĂ

Am discutat mai devreme originile istorice ale culturii civice și funcțiile acestei culturi în procesul schimbării sociale. O mare parte din această carte va oferi o analiză și o descriere a culturii și a rolului pe care îl joacă ea în menținerea sistemului politic democratic. Prin urmare, va fi utilă enumerarea, chiar dacă pe scurt, a câtorva din principalele ei caracteristici.

Cultura civică nu este cultura politică de obicei descrisă în manualele de educație civică, acelea care prescriu modul în care cetățenii trebuie să se compore într-o democrație. Normele comportamentului cetățenesc ce se găsesc în aceste texte subliniază aspectele participative ale culturii politice. Se așteaptă din partea cetățeanului democratic să fie activ în politică și să se implice. Pe deasupra, se presupune că el va fi rațional în modul său de abordare a vieții politice, că va fi ghidat de rațiune, nu de emoție. Se presupune că el este bine informat și că ia decizii — de pildă, decizia cu privire la modul cum va vota — pe baza unui calcul precat în raport cu interesele și principiile pe care vrea să le promoveze. Putem eticheta această cultură, cu accentul ei pe participarea rațională în interiorul structurii de *input* a politicii, drept modelul „raționalității-activiste” a culturii politice. Cultura civică are multe în comun cu acest model al raționalității-activiste; de fapt, ea este o asemenea cultură plus încă ceva. Ea subliniază participarea indivizilor la procesul de *input* politic. În culturile politice descrise în acest volum vom găsi frecvențe înalte ale activității politice, ale participării la comunicarea politică, ale discuției politice, ale preocupației privind problemele politice. Însă mai există și altceva.

În primul rând, cultura civică este o cultură participativă a loialității. Indivizi nu sunt orientați doar spre *input-ul* politic, ci sunt de asemenea orientați pozitiv către structurile și procesele de *input*. Cu

alte cuvinte, pentru a folosi termenii introdusi mai devreme, cultura civică este o cultură politică participativă, în care cultura politică și structura politică sunt în armonie.

Mai important, în cultura civică, orientările politice participative se combină cu și nu înlocuiesc orientările politice dependente și parohiale. Indivizi devin participanți la procesul politic, însă ei nu renunță la orientările lor ca dependenți sau parohiali. Pe deasupra, nu numai că aceste orientări anterioare sunt menținute, pe lângă orientările politice participative, însă orientările dependente și parohiale sunt de asemenea în armonie cu orientările politice participative. Orientările politice nonparticipative, mai tradiționale au tendința de a limita angajamentul individului în raport cu politica și de a-l slăbi. Într-un sens, orientările dependente și parohiale „stăpânește” sau țin la locul lor orientările politice participative. Astfel, atitudinile favorabile participării din interiorul sistemului politic joacă un rol major în cadrul culturii civice, însă aşa se întâmplă și cu astfel de atitudini nonpolitice precum increderea în alii oameni și cu participarea socială în general. Menținerea acestor atitudini mai tradiționale și *fuziunea lor* cu orientările participative conduc către o cultură politică echilibrată, în care activitatea politică, implicarea și raționalitatea există, însă sunt echilibrate de pasivitate, tradiționalitate și angajament față de valorile parohiale.

MICRO- și MACRO- POLITICA: CULTURA POLITICĂ, VERIGA DE LEGĂTURĂ

Schimbările care au avut loc în ultimele decenii la nivelul metodelor științelor sociale ne-au permis să pătrundem mai adânc în baza motivațională a atitudinii și comportamentului politic al indivizilor și grupurilor. S-a acumulat o literatură substanțială, care include studii ale atitudinilor și comportamentului electoral, analize ale relațiilor dintre tendințele ideologice și politice publice și atitudinile mai adânci sau caracteristicile de personalitate, biografiile psihopolitice ale liderilor politici, studii ale atitudinilor politice din grupuri sociale particulare și alte asemenea. Rokkan și Campbell denumesc această concentrare asupra individului, atitudinilor și motivațiilor sale, fie ca individ, fie ca membru al unui segment al populației mai largi, „micropolitică”, deoarece se bazează-o ca abordare de cercetare de „macropolitică” sau preocuparea mai tradițională a celor care studiază politica față de structura și func-

țile sistemelor politice, instituțiilor și agenților, precum și efectele lor asupra politiciei publice¹⁴.

Cu toate că, în principiu, relația dintre psihologia politică individuală și sistemele și subsistemele politice este clară, o mare parte a literaturii micropolitice se mulțumește să afirme în termeni generali această relație. Rezultă că, de vreme ce sistemele politice sunt constituite din indivizi, poate fi de la sine înțeles că tendințele psihologice particulare existente la nivelul indivizilor sau grupurilor sociale sunt importante pentru funcționarea sistemelor politice și a output-urilor acestora. Într-adevăr, aceasta pare a fi situația când cercetătorul este preoccupațat de condițiile psihologice ce afectează comportamentul unui *individual* particular, cum ar fi, la o extremă, un creator de decizii politice, iar la cealaltă un electorat. Pe de altă parte, o mare parte a acestei literaturi eșuează când face conexiunea între tendințele psihologice ale indivizilor și grupurilor și structura și procesul politic. Cu alte cuvinte, poate că avea o valoare neîndoinalnică, moneda psihologiei politice poate fi schimbată în termenii procesului și performanței politice.¹⁵

Ne-ar place să sugerăm că această relație dintre atitudinile și monștrile indivizilor distincții care alcătuiesc sistemele politice și că performanța și caracterul sistemelor politice pot fi descoperite sistematic, prin intermediul conceptelor culturii politice pe care le-am schițat mai sus. Cu alte cuvinte, veriga de legătură între micro- și macropolitică este cultura politică. Am subliniat anterior că orientările politice individuale trebuie separate analitic de alte tipuri de orientări psihologice, și nu a ne testa ipotezele cu privire la relația dintre atitudinile politice și cele de la nivelul grupurilor. Am definit de asemenea cultura politică drept incubație particulară a unor modele de orientare politică în populația unui țar politic. Acum, prin intermediul conceptelor de subcultură politică și de cultură de rol (*role culture*), putem localiza în rândurile populației, atitudinile și inclinațiile speciale pentru un comportament politic, sau în roluri, structuri sau subsisteme ale sistemului politic. Aceste concepte de cultură politică ne permit să stabilim ce inclinații și comportamente politice există în sistemul politic ca întreg și între grupurile sale părți, între grupuri speciale de orientare (adică subcul-

¹⁴ Stein Rokkan și Angus Campbell, „Norway and the United States of America”, în *International Social Science Journal*, Vol. XII, No.1, 1960, pp.69 ff.

¹⁵ Pentru analiza valoroasă a problemei „legăturii” dintre opinia publică și acțiunea guvernamentală, vezi V.O. Key, *Public Opinion and American Democracy*, New York, 1961, cap. XVI ff.